

Udskriftsdato: 8. januar 2026

VEJ nr 9926 af 26/08/2022 (Gældende)

Vejledning om udarbejdelse af handleplaner i Kriminalforsorgen (handleplansvejledningen)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin.,
Direktoratet for Kriminalforsorgen, j.nr. 21-61-0106

Vejledning om udarbejdelse af handleplaner i Kriminalforsorgen (handleplansvejledningen)

Afsnit I

Indledning

Personkredsen

1. Kriminalforsorgen er efter straffuldbyrdelseslovens bestemmelser forpligtet til i samarbejde med klienten at udarbejde planer for tiden i Kriminalforsorgens varetægt/tilsynsperioden og tiden derefter. Dette fremgår af straffuldbyrdelseslovens § 31, stk. 2, § 82, stk. 2, og § 95, stk. 2. For indsatte, der er udvist af landet ved dom, skal planen dog ikke omfatte tiden efter løsladelsen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 31, stk. 2, 3. pkt. Se nærmere nedenfor under pkt. 23.

2. I cirkulære om kriminalforsorgens tilsyn med personer, der er idømt en foranstaltning efter straffelovens § 68 eller § 69, er det bestemt, at tilsynsmyndigheden i forhold til den dømte skal handle i overensstemmelse med reglerne i straffuldbyrdelseslovens §§ 94-99. Dette medfører, at der også for denne persongruppe skal udarbejdes handleplaner, hvilket er fastsat i handleplanscirkulærets § 1, stk. 2, nr. 1.

3. Kriminalforsorgen har efter straffuldbyrdelseslovens regler ikke pligt til at udarbejde en handleplan for personer, der udstår en straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol. Der er dog i handleplanscirkulæret § 1, stk. 2, nr. 2, fastsat pligt til udarbejdelse af handleplan for 15-17-årige, der udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol.

Formålet med handleplanen

4. Handleplanen er det centrale og styrende redskab for kontakten mellem klienten og Kriminalforsorgen til at sikre systematik og kontinuitet i sagsbehandlingen. Udarbejdelsen af handleplanen sker med henblik på at sikre mål og retning for indsatser under forløbet i Kriminalforsorgen og for tiden efter løsladelsen.

5. Formålet med handleplanen er at give et kortfattet og samlet overblik over klientens forhold. Af handleplanen skal der tydeligt fremgå

- a) en beskrivelse af relevante oplysninger,
- b) en vurdering af behovet for indsats, og
- c) en prioritering af eventuelle indsatser.

6. Handleplanen udgør det samlede dokument for klientarbejdet i Kriminalforsorgen. Har klienten fået udarbejdet en afsoningsplan, og eventuelt en risiko- og behovsvurdering, hvis klienten er i målgruppen for det, overføres oplysninger herfra automatisk til den nye handleplansversion. For klienter i tilsyn anvendes risiko- og behovsvurderingen ligeledes i udarbejdelsen af handleplanen.

7. Ved indstilling om prøveløsladelse anvendes oplysningerne fra handleplanen i udarbejdelsen af indstillingen. Indholdet i den seneste handleplansversion og indstillingen om prøveløsladelse skal derfor altid være i overensstemmelse. Handleplanen skal opdateres i henhold til afgørelsen om tilladelse til eller afslag på prøveløsladelse.

Afgrænsning i forhold til personjournalen

8. Handleplanen er et dynamisk dokument, som indeholder en plan for klientens nuværende og fremadrettede forløb i Kriminalforsorgen. Personjournalen anvendes modsat handleplanen til væsentlig dokumentation af handlinger og afgørelser, som indvirker på behandlingen af klientens sag. Det kan f.eks. være gentagne forsøg på telefonisk eller skriftlig kontakt til samarbejdspartnere og klienten selv, hvor udfaldet af kontakten ikke har betydning for handleplansindsatsen.

Klienten som medspiller

9. Handleplanen er et dynamisk redskab som skal udarbejdes i et samarbejde med klienten. Kriminalforsorgen har en særlig forpligtelse til at motivere klienten til at deltage i arbejdet. Såfremt klienten ikke ønsker at deltage, skal der fortsat udarbejdes en handleplan, som afspejler de faktuelle oplysninger, der findes i sagen, samt de indsatser som vurderes relevante.

Afsnit II

Handleplansansvaret

Generelt

10. I handleplanscirkulærets §§ 3-4 er der fastsat nærmere retningslinjer for, hvem der har ansvaret for udarbejdelse af handleplaner. Der skal i alle kriminalforsorgsområder udpeges en handleplansansvarlig person for hver enkelt klient i forbindelse med indsættelsen/iværksættelse af fodlænkeafsoning for unge 15-17-årige/etablering af tilsyn/placering i udslusningsfængsel. Det skal endvidere sikres, at en anden overtager ansvaret, når den handleplansansvarlige er fraværende i længere perioder, jf. cirkulærets § 4.

Den handleplansansvarliges opgaver

11. Som handleplansansvarlig har man ansvaret for, at handleplanen udarbejdes og evalueres inden for de fastsatte tidsrammer, og at relevante faggrupper (f.eks. enhedens beskæftigelse, læge, misbrugsbehandler m.fl.) og eksterne aktører (socialforvaltningen, uddannelsesinstitutioner m.fl.) inddrages i det løbende handleplansarbejde, samt at handleplanen koordineres med kommunen i forbindelse med løsladelsen. Se yderligere i denne vejlednings afsnit V.

Ansvaret for udarbejdelsen af handleplanen

12. Kriminalforsorgsområdet har ansvaret for at udpege den handleplansansvarlige, mens alle medarbejdere, som er involveret i behandlingen af klientens sag, er forpligtet til at bidrage ved udarbejdelsen af den konkrete handleplan, dels med konkret faglig bistand, dels med råd og vejledning.

13. Ansvar for udarbejdelse af handleplaner for klienter påhviler det kriminalforsorgsområde, som omfatter den institution, hvor klienten opholder sig, eller som har klienten i tilsyn, jf. cirkulærets § 3, stk. 1. Dette kan dog fraviges ved aftale mellem de involverede kriminalforsorgsområder, jf. § 3, stk. 3.

14. For 15-17-årige, der har fået tilbagekaldt tilladelse til strafudståelse på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, jf. straffuldbyrdslovens kapitel 13 a, og som midlertidigt er overført til arresthus, påhviler ansvaret dog det kriminalforsorgsområde, der har ført tilsyn og kontrol med den pågældende under strafudståelsen.

15. For klienter, der opholder sig i et udslusningsfængsel, skal der i handleplansarbejdet indgå en vurdering af, hvorvidt ændringer i klientens forhold påvirker grundlaget for tilladelsen til anbringelsen. I det tilfælde, hvor grundlaget har ændret sig, er udslusningsfængslet forpligtet til at orientere det kriminalforsorgsområde, hvorfra klienten er overført for afgørelse af klientens videre forløb.

Afsnit III

Frister

Udarbejdelse af handleplaner

16. Handleplanen skal for dømte, der har været på fri fod mellem domfældelse og indsættelse i institutionen, oprettes senest 7 hverdage fra indsættelsesdatoen. Udarbejdelsen af handleplanen med vurdering, identificering og prioritering af konkrete indsatser skal ske senest 4 uger fra indsættelsesdatoen, jf. § 5, stk. 1. For varetægtsarrestanter skal den første handleplan være oprettet senest 7 hverdage efter indsættelsen, jf. § 5, stk. 2.

17. Handleplanen skal for klienter i tilsyn oprettes og udarbejdes med vurdering, identificering og prioritering af konkrete indsatser senest 4 uger fra den etablerende tilsynssamtale, jf. § 6, stk. 1.

Opfølgning og evaluering af handleplanen

18. Af straffuldbyrdeleslovens § 31, stk. 2, fremgår det, at handleplanen jævnligt skal sammenholdes med klientens forhold under strafudståelsen og om nødvendigt søges tilpasset ændringer i disse forhold. Tilsvarende gælder for prøveløsladte klienter, jf. § 82, stk. 2, og for betinget dømte, jf. § 95, stk. 2. Der er i cirkulærets §§ 7-9 fastsat nærmere regler herfor.

19. Udgangspunktet er, at handleplaner skal evalueres mindst hver tredje måned, jf. § 7, stk. 2 og 3. For personer med en resterende opholdstid på mere end to år gælder dog, at der skal evalueres mindst hvert halve år, jf. § 7, stk. 3. Opholdstiden er den tid, der resterer til forventet løsladelse. For personer dømt efter straffelovens §§ 68 og 69 gælder, at handleplanen skal evalueres mindst hvert halve år, jf. § 7, stk. 6.

20. For dømte, der under strafudståelsen overføres til en institution i et andet kriminalforsorgsområde, er det modtagende kriminalforsorgsområde ansvarlig for at sikre, at handleplanen opdateres senest 7 hverdage efter overførslen, jf. § 7, stk. 4. Hvis det efter en konkret vurdering findes relevant, tages der kontakt til det kriminalforsorgsområde, som omfatter den institution, hvor klienten senest havde ophold, inden handleplanen opdateres. Opdateringen skal ske ved, at der oprettes en ny handleplanskopi. Handleplanskopien tilrettes med aktuelle oplysninger, så overflødige oplysninger ikke fremgår i den nye version.

Afsnit IV

Indholdet i handleplanen

Generelt

21. Handleplanen skal anvendes på tværs af kriminalforsorgsområderne til at skabe et hurtigt overblik over klientens aktuelle situation og behov og formålet med de prioriterede indsatser. Handleplanen viser endvidere, hvem der er ansvarlig for iværksættelse af indsatser, hvordan og hvornår. Handleplanen anvendes til at understøtte sammenhængen i klientforløbet internt i Kriminalforsorgen, såvel som eksternt i samarbejdet med andre myndigheder.

22. Såfremt klienten er indberettet med en bekymring for radikaliserings eller ekstremisme, og der på den baggrund er iværksat et opfølgende forløb, henvises der til de særlige retningslinjer for vurdering og udarbejdelse af handleplan for denne del af klientens videre forløb. Se yderligere i ”Kriminalforsorgens vejledning om voldelig ekstremisme og radikaliserings. Vejledning til håndtering af bekymrende adfærd”.

Krav til indhold

23. Handleplansskemaet er systematisk opbygget og inddelt i fem afsnit med dertil hørende felter. Kravet til udfyldelse af felterne i hvert afsnit gennemgås i det følgende. Til hvert felt hører en hjælpefunktion indeholdende vejledningstekst, som med fordel kan bruges under udarbejdelsen og opfølgningen af handleplanen. For indsatte, der er udvist af landet ved dom, skal handleplanen ikke omfatte tiden efter løsladelsen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 31, stk. 2, 3. pkt. Der vil dog ifølge lovbemærkningerne til bestemmelsen undtagelsesvis kunne udarbejdes en handleplan for udvisningsdømte for tiden efter løsladelsen, hvis helt særlige forhold taler herfor. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor en udvisningsdømt indsat skal afsone en langvarig fængselsstraf, og udarbejdelsen af en handleplan for tiden efter løsladelse vurderes nødvendig eller hensigtsmæssig i forhold til gennemførelsen af den pågældendes udsendelse til hjemlandet efter endt afsoning.

Stamoplysningerne

24. Stamoplysningerne bliver automatisk udfyldt fra Klientsystemet på handleplanens forside, når handleplanen oprettes. Stamdata består bl.a. af navn, CPR-nummer, oplysninger om dommen og kriminalitetens art mv., som er relevante for handleplansarbejdet.

Beskrivelsen

25. Beskrivelsen skal indeholde klientens egne oplysninger om sine personlige og sociale forhold. Den skal desuden indeholde relevante oplysninger indhentet fra den pågældendes personjournal, personundersøgelse, domsudskrifter, disciplinæroplysninger m.v. og skal løbende opdateres ved ændringer i klientens forhold. Beskrivelsen skal alene indeholde relevante oplysninger til brug for det videre arbejde med handleplanen. Det er i beskrivelsen vigtigt at angive, hvorvidt klienten trives med sine forhold.

Årsager til kriminalitet

26. Det skal gennem dialog mellem klienten og kriminalforsorgsmedarbejderen afdækkes, hvilke mønstre der ligger bag den begåede kriminalitet. F.eks. hvilke faktorer udløste handlingen, hvorvidt kriminaliteten er begået alene eller i en gruppe, om klienten tidligere har begået lignende kriminalitet, hvilke gevinster adfærden har for klienten, og hvilke omkostninger kriminaliteten medfører.

Vurdering og indsatsområder

27. I afsnittet ”Vurdering” beskrives og vurderes de kriminogene behov, som klienten har. Med kriminogene behov menes de faktorer, som påvirker klientens risiko for recidiv til ny kriminalitet.

- a) Er der udarbejdet en risiko- og behovsvurdering, skal profilen angives i feltet i henhold til tilhørende håndbogsforskrifter. Er der ikke udarbejdet en risiko- og behovsvurdering, angives her de faktorer, som vurderes at påvirke klientens risiko for recidiv. Klientens behov uddybes, så der ses en tydelig sammenhæng med beskrivelserne i handleplanens forudgående felter. Der skal desuden foretages en vurdering af klientens motivation og modtagelighed over for de indsatser, som vurderes relevante, som ligeledes skal uddybes i dette felt.
- b) Der foretages herpå en prioritering af klientens kriminogene behov, som begrundes i feltet i prioriteret rækkefølge (1, 2, 3 mv.), således at det tydeligt fremgår, hvilket behov som vurderes at skulle

prioriteres først i klientens videre handleplan samt hvornår. Der beskrives hertil, hvilke indsatser som vurderes at passe til klientens prioriterede behov. Ud for hver indsats skal det fremgå, hvem der iværksætter indsatsen, hvilken tidsramme som gælder (opstartsdato og forventet slutdato), og hvordan indsatsen iværksættes (f.eks. indledes med en ansøgning, en opringning eller andet). Vær i den sammenhæng opmærksom på, at der kan være mange aktører (både interne, eksterne og klienten selv), som er ansvarlige for en konkret indsats, så det skal fremgå klart, hvilke opgaver hver især varetager.

- c) For indsatte klienter er det vigtigt at overveje spørgsmålet om prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 1, når der vurderes og iværksættes indsatser, således at dette er foreneligt. Også klientens mulighed for prøveløsladelse efter straffelovens § 40 a, stk. 1, nr. 2, skal overvejes, hvis klientens forhold taler herfor.
- d) Såfremt der er udarbejdet afsoningsplan, skal handleplanen afspejle de behovs- og indsatsområder m.v., der er prioriteret i afsoningsplanen. Dog er det ved evaluering af handleplanen vigtigt at være opmærksom på, om der er sket ændringer i klientens forhold, som kan have betydning for, at der bør ske en revurdering af prioriteringen af indsatser. Det kan f.eks. gælde for klienter, som efter en længere afsoning prøveløslades med tilsyn.

Samarbejdspartnere

28. I afsnittet ”Samarbejdspartnere” behandles den del af handleplansarbejdet, som vedrører kontakt til samarbejdspartnere og koordinering af indsats.

- a) I feltet ”Hvilke” udfyldes kontaktoplysninger på relevante samarbejdspartnere (navne, telefonnumre, adresser og eventuelt e-mailadresser). Kontaktoplysningerne skal løbende opdateres efterhånden som interne og eksterne samarbejdspartnere identificeres og inddrages i arbejdet med handleplanen. Er klienten indsat, anføres her tillige dato for udlevering af løsladelsesblanket samt hvilke adresser, e-mail-adresser og telefonnumre på kontaktpersoner fra kommune, KiF og eventuelt misbrugscenter, der fremgår.
- b) I feltet ”Koordinering af handleplan” skal det fremgå, hvorvidt og hvornår der er sket koordinering af konkrete indsatser omkring klientens forhold og med hvilken samarbejdspartner. Se yderligere i pkt. 33-35.

Afsnit V

Koordinerede handleplaner mellem Kriminalforsorgen og kommunerne

Generelt

29. Kriminalforsorgens pligt til at koordinere handleplaner med kommunerne er reguleret i handleplanscirkulærets §§ 10-13.

Formålet med Kriminalforsorgens koordinering af handleplaner med kommunerne er at understøtte en langsigtet indsats og sikre kontinuitet i samarbejdet over for fælles klienter, jf. cirkulærets § 10.

30. Målgruppen for de koordinerede handleplaner er nærmere beskrevet i handleplanscirkulærets § 11. Som nævnt i stk. 2 er handleplaner for indsatte, der er udvist af landet ved dom, dog ikke omfattet af Kriminalforsorgens pligt til at koordinere disse med kommunerne. Dette skyldes, at handleplaner for disse indsatte ikke skal omfatte tiden efter løsladelsen, jf. straffuldbyrdelseslovens § 31, stk. 2, 3. pkt. Kriminalforsorgens pligt til at koordinere handleplaner med kommunerne gælder herudover alene i det omfang, hvor klienterne samtidig er omfattet af kommunernes forpligtelse til at tilbyde/udarbejde en handleplan

efter reglerne i lov om social service. Kriminalforsorgen skal i alle sager, hvor Kriminalforsorgen har pligt til at udarbejde handleplan, rette henvendelse til kommunerne. Kommunerne har kompetencen til at vurdere, om en person bør tilbydes en handleplan efter bestemmelserne i lov om social service. For yderligere vejledning se cirkulærets §§ 10-13 samt lov om social service.

Kriminalforsorgens initiativforpligtelse

31. Kriminalforsorgen har initiativpligten til koordinering af handleplaner med kommunerne, jf. cirkulærets § 12, stk. 1, idet det ikke kan forventes, at kommunen er bekendt med klientens indsættelse eller tilsyn. Derfor skal Kriminalforsorgen sikre koordinering af den nødvendige indsats.

32. Initiativpligten indebærer, at den pågældende handleplansansvarlige inden for den fastsatte frist skal rette henvendelse til kommunen og aftale det videre forløb. For indsatte klienter, som afsoner en dom, er fristen fastsat til senest 1 år inden datoen for en eventuel prøveløsladelse, jf. cirkulærets § 12, stk. 2. Er der ved straffens iværksættelse mindre end 1 år til datoen for en eventuel prøveløsladelse, er fristen senest 4 uger efter, at straffen er iværksat, jf. cirkulærets § 12, stk. 3. For tilsynsklienter er fristen senest 4 uger fra den etablerende tilsynssamtale, jf. cirkulærets § 12, stk. 4, mens kriminalforsorgsområdet i sager om 15-17-årige, der udstår straf på bopælen under intensiv overvågning og kontrol, skal tage kontakt til kommunen samtidig med udarbejdelsen af den første handleplan, jf. § 12, stk. 5.

Videregivelse

33. Videregivelse af personoplysninger i forbindelse med handleplansarbejdet sker i medfør af lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger. Videregivelse kan således i medfør af lovens § 9 ske, såfremt dette er nødvendigt for at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed.

Er der tale om personoplysninger om race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningsmæssigt tilhørsforhold, genetiske data, biometriske data med det formål entydigt at identificere en fysisk person, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering, kan der ske videregivelse, såfremt dette er strengt nødvendigt og sker af hensyn til at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed.

34. Der er således ifølge loven ikke krav om samtykke fra den pågældende for at kunne behandle (herunder videregive) personoplysninger, der er nødvendige for udarbejdelse af handleplanen. Det fremgår af straffuldbyrdelsesloven, at udarbejdelse af handleplaner skal ske i samarbejde med den dømte. Den dømte bør derfor inddrages og orienteres om, at der sker behandling af personoplysninger i forbindelse med udarbejdelse af handleplanen, herunder at der sker videregivelse af oplysninger til kommunen.

35. For så vidt angår vurderingen af nødvendighedskriteriet følger det af lovens forarbejder, at såfremt behandling af oplysningerne er en del af Kriminalforsorgens varetagelse af opgaven forbundet med at fuldbyrde strafferetlige sanktioner, vil udgangspunktet være, at behandlingen anses for nødvendig.

I forhold til kriteriet ”nødvendigt” i § 9 og kriteriet ”strengt nødvendigt” i § 10 er det i lovens forarbejder anført, at det i praksis formentlig ikke vil være muligt at angive nogen væsentlig forskel på disse kriterier.

36. Det er vigtigt at være opmærksom på, at handleplanen typisk også vil indeholde oplysninger, som ikke er nødvendige for, at kommunen kan deltage i samarbejdet med Kriminalforsorgen. Inden kommunen kontaktes skal den handleplansansvarlige derfor overveje, hvilke oplysninger der er relevante at videregive i forbindelse med koordineringen. Således kan der være situationer, hvor det vil være nødvendigt at undtage oplysninger, inden handleplanen videresendes. Det er det ansvarlige kriminalforsorgsområde, der skal sikre, at der videregives relevante oplysninger i overensstemmelse med reglerne i §§ 9-10 i lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger, jf. cirkulærets § 12, stk. 6.

Koordineringen i praksis

37. Koordineringen af handleplanen kan ske ved en videresendelse af selve handleplansskemaet, typisk via sikker mail til pågældende kommune. Handleplanen skal være ledsaget af en følgeskrivelse, der angiver de områder, hvor Kriminalforsorgen vurderer behov for koordinering. Handleplanen kan tillige fremsendes til kommunen efter konkret aftale med en sagsbehandler i kommunen.

38. Det er kommunerne, der har ansvaret for opfølgningen i sager med koordinering af handleplaner fra Kriminalforsorgen, jf. cirkulærets § 13, stk. 1. Den koordinerede indsats påbegyndes under afsoningen, eller for så vidt angår betinget dømte når tilsynet er iværksat, og ophører med tilsynets udgang.

39. Afhængig af om klienten fortsat er tilknyttet Kriminalforsorgen efter koordineringen af handleplanen, foretages en konkret vurdering af behovet for yderligere og løbende koordinering af handleplanen, således at det sikres, at der iværksættes en sammenhængende indsats på tværs af Kriminalforsorgen og kommunen efter myndighedernes bestemmelser.

40. Vejledning nr. 9743 af 28. juni 2022 om udarbejdelse af handleplaner i Kriminalforsorgen (handleplansvejledningen) bortfalder.

Direktoratet for Kriminalforsorgen, den 26. august 2022

INA ELIASSEN

/ Tina Engelbrecht Ising